

YANGI O‘ZBEKISTONDA DEMOKRATIK ISLOHOTLAR TARAQQIYOTINING NAZARIY-SIYOSIY BOSQICHLARI

Kurbanov Eldar Ermamatovich

GulDU, Psixologiya va Ijtimoiy fanlar fakulteti,

Tarix kafedrasi katta o‘qituvchisi

eldor_gdu@mail.ru

Annotatsiya. Maqolada 2017-yildan boshlab O‘zbekiston Respublikasida yuz bergan katta o‘zgarishlar, siyosiy jarayonlarning jadallashuvi, davlat boshqaruv jarayonida “milliy tiklanishdan-milliy yuksalish sari” kontsepsiyasi natijasi tahlil qilingan. Bundan tashqari xalq hokimiyatchiligi tamoyili Yangi O‘zbekiston siyosatining ustuvor vazifasi etib belgilangani konseptual asoslari yoritilgan.

Tayanch tushunchalar. Yangi O‘zbekiston, strategiya, jamiyat taraqqiyoti, siyosiy yangilanish, qonun ustuvorligi, xalq hokimiyatchiligi, saylov dominantligi, model.

Аннотация. В статье анализируются основные изменения, произошедшие в Республике Узбекистан после 2016 года, результат реализации концепции «от национального возрождения к национальному подъему» в процессе государственного управления. Кроме того, выделены концептуальные основы определения принципа народной власти в качестве приоритетной задачи политики Нового Узбекистана.

Ключевые слова. Новый Узбекистан, стратегия, общественное развитие, политическое обновление, правовое государство, народная власть, электоральное доминирование, модель.

Annotation. The article analyzes the main changes that have taken place in the Republic of Uzbekistan after 2016, the result of the implementation of the concept of "from national revival to national recovery" in the process of public administration. In addition, the conceptual foundations for determining the principle of people's power as a priority task of the policy of New Uzbekistan are highlighted.

Keywords. New Uzbekistan, strategy, social development, political renewal, rule of law, people's power, electoral dominance, model.

Kirish. Ma'lumki, davlat siyosati har qanday jamiyat hayoti, undagi o‘zgarishlar, yangilanishlar siyosiy, ijtimoiy, iqtisodiy va boshqa sohalardagi jarayonlarni bevosita boshqarish, tartibga solish va strategik yo‘naltirishida, rivojlantirishda eng asosiy vosita va institutsional hodisa bo‘lib xizmat qiladi.

Shu bois ham davlat siyosatida yangilanishning ro'y berishi ayni paytda mamlakat va uning jamiyati hayotining barcha jabhalarida siyosiy yangilanishlarning amalga oshirishga sabab bo'ladi.

Demak, har qanday davlatning o'ziga xos xususiyatlari, uning tomonidan olib boriladigan siyosati shakllanishi va amalga oshirilishi xususiyatlari bilan chambarchas bog'liqdir.

Bunda davlat bir paytning o'zida davlat siyosatini hayotga joriy qilinishining, ham manbai, ham asosiy sub'ekt sifatida namoyon bo'ladi.

Maqsad va uni asoslash. Rossiyalik mutaxassis olim E.Strelets yozganidek, "Har qanday sharoitda ham davlat siyosati nihoyatda katta hajmdagi aniq maqsad va vazifalarga hamda natijalarga yo'naltirilgan boshqaruv sohasidagi loyihalarni amalga oshirishni nazarda tutuvchi muhim hodisadir. Bunda davlatning faolligi va hukumatning barcha vositalarni safar qila olish layoqati hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'ladi" [1, S 53].

Shuning uchun ham davlat siyosati o'z mohiyatiga ko'ra, davlat boshqaruvidan keng tushunchadir. Davlat siyosati o'z mazmun-mohiyatiga ko'ra, rossiyalik olim V.Yakunin xulosasiga ko'ra, "jamiyat taraqqiyotining eng yetakchi asoslarini, yo'nalishlarini belgilaydi, taraqqiyot loyihasining manbalari, resurslarini ham aniqlab beradi"[2, S 56].

Shu bilan birga tahlillar ko'rsatganidek, rivojlanish va yangilanishga yo'naltirilgan siyosiy g'oyalar o'z o'rnida davlat siyosatining yaqin, o'rta va uzoq istiqbolga mo'ljallangan strategik resurslar, dasturlarni o'z kontseptual bazasiga qamrab olgan holda ro'yobga chiqishiga zamin tayyorlab beradi.

Jahon taraqqiyotining eng zamonaviy tajribalari ko'rsatib turganidek, hozirgi davrda davlat siyosatining samaradorligi yetakchi ravishda uning demokratik mexanizmlarini doimiy ravishda yangilab, to'ldirib, zamonaviylashtirib turilishiga bog'liqdir.

Ushbu holat, o'z navbatida, demokratik davlat siyosatining quyidagi jihatlarini namoyon bo'lishini dolzarb qilib qo'yadi:

Birinchiidan, demokratiya institutlarini izchil qo'llab-quvvatlash, takomillashtirishga yo'naltirilgan strategiyani amalga oshirish;

Ikkinchiidan, ijtimoiy munosabatlarni demokratlashtirishga qaratilgan islohotlar ko'lamini va sifatini oshirib borish;

Uchinchiidan, rivojlanish maqsadlari va dasturlarini amalga oshirishda demokratiya, inson manfaatlari, ehtiyojlari, erkinliklarini ta'minlanishiga xizmat qiluvchi siyosiy infratuzilmani shakllantirib, kengaytirib borish;

To'rtinchiidan, davlat siyosatini ishlab chiqishda samarali demokratiya institutlarini shakllantirish va ularning jamiyat bilan hamkorligini ta'minlash mexanizmlarini takomillashtirib borish;

Beshinchidan, davlat boshqaruvi organlari faoliyatini demokratik rivojlanish manfaatlaridan kelib chiqib takomillashtirib borish hamda ushbu yo‘nalishda natijadorlikni ta‘minlash*.

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning “Amaliy natijadorlik, inson manfaati va yana bir bor inson maqsadi etib belgilandi” [3, B 8], degan g‘oyalari yangi davlat siyosatining bosh mezoniga aylandi. Bu bilan yurtimizda davlat siyosati demokratiyani qaror toptirishdek muhim strategik maqsadlar tomon to‘liq safarbar qilina boshladi.

Ushbu jarayonda avvalgi darajada to‘planib qilgan bir qator kamchiliklar va o‘tkir muammolarni bartaraf qilish, jumladan inson manfaatlarini real ta‘minlash, davlat boshqaruvida ochiqlik holatiga e‘tiborning susayishi, fuqarolar fikri va muammolariga nisbatan e‘tiborsizlik kundalik normaga aylana boshlanganligi, huquq-tartibot organlari tomonidan adolatsizlik, odamlarning xo‘rlash kabi noinsoniy munosabatlarni tez-tez ro‘y berib turganligi, davlat boshqaruvida davlat organlari bilan byurokratik va sun‘iy to‘siqlarning mavjudligi kabi holatlarga barham berila boshladi.

Eng muhimi, mamlakatimiz yangi davlat siyosatida qonun ustuvorligi, demokratiyaning muhim asosi bo‘lgan izchil konstitutsiyaviylikni amalda va jamiyat hayotining har bir jabhasida ro‘yobga chiqarish vazifalari ustuvor qilib belgilandi.

Prezident Shavkat Mirziyoyev bu xususida jumladan quyidagi fikrlarni bildirib o‘tgan edi: “Xalq hokimiyatchiligi haqidagi konstitutsiyaviy tamoyilning asl mohiyatini barchamiz chuqur anglab yetishimiz zarur.

Buning uchun turli darajadagi ijro hokimiyati organlarining xalq vakillari – parlament va mahalliy kengashlar oldida hisobot berish amaliyotini keng joriy qilish kerak. Parlament, vakillik va jamoatchilik nazorati mexanizmlarini yanada rivojlantirishimiz zarur” [4, B 29].

Davlatimiz rahbarining mazkur g‘oyalari amalda mamlakatimizdagi zamonaviy davlat siyosatining yetakchi qoidalarini tashkil etdi.

Mustaqillikning dastlabki yillaridan boshlab, davlat siyosatining asosiy yo‘nalishi til kabi milliy ma‘naviyatni rivojlantirish masalasi edi. Shu sababli ham O‘zbekistonning demokratik jarayonlarga siyosiy rivoj berishi “demokratiyani joriy etishga majburlash emas” [5, S 574576], aksincha tadrijiy ravishda milliy qadriyatlarni tiklash, xalqlar, millatlar orasida huquqiy va siyosiy madaniyatini shakllantirishga qaratilgan edi.

Bunda qonun ustuvorligi printsiplarini samarali va kafolatli tarzda ro‘yobga chiqarish, unda shaffoflik, ochiqlikni amalda ta‘minlash, kuchli va demokratik mohiyatiga ega bo‘lgan Konstitutsiyamizda mamlakatimiz fuqarolari uchun kafolatlab qo‘yilgan demokratiya normalarini real hayotga tatbiq qilinishiga erishish, demokratik

*Muallif talqini

siyosat va demokratik qonunlar ijodkorligi hamda ularning jamiyat hayotining ustuvor asosiga aylantirish muhim vazifa va qoida sifatida belgilab olindi.

Tahlillardan ma'lumki, har qanday davlat siyosatining fundamental asosi birinchi navbatda qabul qilingan qonunlarning davlat siyosatining zamini, huquqiy manbai sifatidagi funktsiyalarning yuqori darajada bajarilayotganligi bilan chambarchas bog'liq.

Chunki, davlat siyosatining samaradorligini uning falsafiy, kontseptual, strategik asoslarining demokratik huquqiy maydonda o'zaro hamkorlikda amal qilishiga qarab namoyon bo'ladi.

Ushbu fikrlar doirasida so'zimizni davom ettirib aytish lozimki, mamlakatimizda davlat siyosatining huquqiy asoslarini va amal qilish mexanizmlarini rivojlantirilishida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yilning 8-fevralida qabul qilingan "Qonun hujjatlarini tarqatish tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori o'ta dolzarb ahamiyat kasb etdi. Mamlakatimiz Prezidentining Harakatlar strategiyasini qabul qilish to'g'risidagi PF-4947-sonli Farmoni belgilab berilgan strategik maqsadlarni amalga oshirish bo'yicha eng birinchi siyosiy hujjat bo'lgan mazkur qarorda davlat siyosati va qonunlarni izchil bog'liqlikda amal qilishining eng zamonaviy demokratik mexanizmlari tasvirlab berildi.

Xususan qarorda "davlat hokimiyati va boshqaruvini yanada demokratlashtirishning huquqiy asoslarini rivojlantirish va takomillashtirish, fuqarolik jamiyatini shakllantirish, sud-huquq tizimini rivojlantirish, ijtimoiy-iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirish, shuningdek, mamlakatda qonun ijodkorligi, huquqni qo'llash, huquqni muhofaza qilish faoliyati sohasida fundamental va amaliy tadqiqotlarning amalga oshirilishini muvofiqlashtirish" [6] vazifalari qat'iy ravishda belgilab qo'yildi.

Demak, shu bois fikr bildirib o'tish o'rinli bo'ladiki, davlat siyosati o'z doirasiga demokratik qonunlarni qamrab oladi, shu bilan birgalikda mazkur qonunlarni davlat siyosatida amal qiladigan siyosiy g'oyalar va qarorlarni amalga oshirish jarayonlariga nisbatan to'g'ri qo'llanishi o'ta muhim ahamiyat kasb etib boradi va amalda davlat siyosatini turli xil xatoliklar va adolatsizliklardan himoya qiladi.

Bizning nazarimizda davlat siyosatini amalga oshirishdagi demokratik qonun ustuvorligi bevosita mazkur holatda o'zining mukammal aksini topadi.

Mamlakatimiz aholisiga, sir emaski, mustaqil taraqqiyotimiz tarixida shunday paytlar ham bo'ldiki, unda davlat siyosatidagi ko'pincha qarorlar hayotda o'zining aksini to'liq topa olmadi. Natijada esa rasmiy siyosiy xulosalar, nuqtai nazarlar bilan real hayotdagi holat o'rtasidagi farqlar paydo bo'lgan edi.

Mazkur muammolarni bartaraf qilish uchun yangi O'zbekistonni shakllantirish davrining davlat siyosati printsiplariga Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev tomonidan

quyidagi qoidalarni kiritish g‘oyasi ilgari surildi: “2017 yil va undan keyingi davrga belgilangan vazifalarni amalga oshirish uchta eng muhim talabga hal etuvchi darajada bog‘liqdir.

Birinchi – **davlat** rahbari – Prezidentdan boshlab barcha bo‘g‘indagi rahbarlarning yakuniy natijalar uchun shaxsiy javobgarligi.

Ikkinchi – **hamma** soha va aniq tarkib va qattiq intizomni ta‘minlashimiz darkor. Yana bir bor ta‘kidlayman, ishni birgalikda bajaramiz, natija uchun esa har birimiz shaxsan javob beramiz.

Uchinchi – **talab** – saflarimiz va kadrlarimizning sofligini ta‘minlash, ishdagi har qanday salbiy holatlarni oldini olish va bunday illatlarning ildizini quritish” [7, B 290-291].

Mamlakatimiz Prezidenti tomonidan belgilab berilgan mazkur printsiplar yurtimizda zamonaviy davlat siyosatini ishlab chiqilishi va davlatchilikni amalga oshirishda muhim mezon sifatida belgilandi. Shu orqali davlat siyosatining demokratik mohiyati yanada kuchaytirildi. Sababi demokratiya va uning qadriyatlarini jamiyatda rivojlanishi uchun davlat siyosatining g‘oyalarini ijro etilishida yuksak mas‘uliyatning bo‘lishi doimo kuchli talab etiladi.

Yangi demokratik O‘zbekistonni barpo qilishga yo‘lantirilgan davlat siyosatida demokratiya institutlarini kuchli rivojlantirish vazifalariga yangilarini shakllantirish vazifalariga ustuvor ravishda yondashilmoqda.

Bir necha yil oldin fraktsiyalar muhokamasidan o‘tmasdan, ularning xulosasini olmasdan birorta ham qonun, davlat byudjeti loyihasi qabul qilinmasligini qonuniy asosda aniq belgilab qo‘ygan edik.

Tan olish kerak, o‘tgan davr mobaynida parlamentda ana shu qoidani hayotga tatbiq etish bo‘yicha ko‘p ishlar qilindi.

Biroq fraktsiyalarda qonun loyihalari va boshqa muhim masalalar muhokamasini, ulardan konstruktiv baxs va munozaralarni yanada kuchaytirishni butun hayotning o‘zi taqazo etmoqda.

Qabul qilinayotgan har bir qonun loyihasi, saylovchilar, partiya elektorati, turli tabaqa va guruhlarning manfaatlari nuqtai nazaridan atroflicha muhokama qilinishi, fraktsiyalar ushbu masalalarda printsiptial pozitsiyasini namoyon etishi shart”[7, B 571].

Ushbu g‘oyalardan aniq ravishda sezilmoqdaki, mamlakatimizda demokratiyaning dunyoning eng ilg‘or jamiyatlari tomonidan e‘tirof qilingan “plyuralistik” modelining samarali asoslarini ham joriy qilishga muhim e‘tibor berilmoqda. Va bu bilan yurtimizda demokratiya institutlarini takomillashtirish bilan bir paytning o‘zida davlat siyosatida demokratiyaning eng zalvorli va tamomila zamonaviy qoidalarni jamiyatga joriy qilish jarayonlari harakatga keltirilmoqda.

Jumladan, vakillik demokratiyasining asosiy instituti bo'lgan mamlakatimiz Oliy Majlisi har ikkala palatasining amal qilish qoidalariga doir huquqiy asoslarni yanada takomillashtirib, xususan 2002 yilning 12-dekabrida qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasining konstitutsiyaviy qonuniga 2016-yilda O'RQ-44-sonli qonun bilan bir marotaba O'RQ-459-sonli qonun tahririda, 2018-yilda O'RQ-459-sonli qonun asosida bir marotaba, 2019-yilda tegishli qonunlar asosida 2020-yilda bir marotaba o'zgartish va qo'shimchalar kiritildi [8].

Huddi shuningdek, 2002 yilning 12-dekabrida qabul qilingan "O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Senati to'g'risida"gi konstitutsiyaviy qonuniga 2017-2021-yillar davomida muhim o'zgartish va qo'shimchalar kiritildi. Jumladan, mazkur huquqiy hujjatning 4, 8, 9, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 31, 32-moddalariga kiritilgan muhim o'zgartish va qo'shimchalar [8] Oliy Majlis yuqori palatasining hududiy vakillikni amalga oshirish borasidagi demokratik imkoniyatlarini kengaytirdi.

Siyosiy partiyalar insoniyat tarixida uzoq davrlardan buyon fuqarolarning demokratik siyosiy erkinliklarini qo'lga kiritish, vakillik hokimiyatini shakllantirishda bevosita ishtirok qilish, inson manfaatlari va haq-huquqlarini tashkiliy-siyosiy tuzilma sifatida himoya qilish vositasi, omili bo'lib xizmat qilib kelmoqda.

Siyosiy partiyalar haqidagi eng chuqur ilmiy-nazariy g'oyalarining mualliflaridan biri bo'lgan, frantsiyalik mashhur olim Moris Dyuverje o'zining nomdor asarida "Partiya bu – shunchaki, oddiygina umumiylik emas, balki umumiyliklarning yig'indisidir" [9, S 58] degan muhim fikrlarni bildirib o'tgan edi.

Yurtimizda zamonaviy davlat siyosatini yaratish va amalga oshirish jarayonlarini boshlanishi bilan demokratiyaning amal qilishi va rivojlanishi uchun yetakchi ravishda xizmat qilishi lozim bo'lgan siyosiy partiyalar faoliyati, tashkiliy tuzilmalari va umuman institut sifatidagi xususiyatlarini tamomila yangilash bo'yicha strategik choralar amalga oshirila boshladi. Bunday yondashuv uchun albatta ob'ektiv sabablar bor edi.

Birinchi, mamlakatimiz partiyaviy tizimining faoliyatida yurtimiz taraqqiyotining ayrim bosqichi davrida demokratik siyosiy partiyalar maqomiga to'la javob bera olmaydigan holatlar namoyon bo'la boshladi. Bunda siyosiy partiya bilan uning tarafdorlari o'rtasidagi muloqot va hamkorlikda uzilishlar kuzatila boshladi.

Ikkinchi, mamlakatimiz siyosiy partiyalari o'z dasturlari va ularni amalga oshirish jarayonlarida yurtimiz taraqqiyotining zamonaviy ehtiyojlari, dolzarb strategik maqsadlariga nisbatan hamohanglik, tashabbuskorlik holatlari, afsuski, kuchayib bormadi.

Buning natijasida odamlarning siyosiy partiyalarga bo'lgan ishonchi ham, siyosatning ob'ekti sifatidagi munosabatlar ham ancha susayib ketgan edi.

Uchinchidan, siyosiy partiyalarning siyosiy hokimiyat faoliyatida ishtiroki borasidagi erkin va qonuniy hamda yuqori siyosiy madaniyat darajasidagi raqobatini tashkil qilinishi borasida ham kamchilik, nuqson va xatoliklar mavjud edi.

Mamlakatimiz Prezidenti Oliy Majlis palatalari, siyosiy partiyalar hamda O‘zbekiston ekologik harakati vakillari bilan uchrashuvdagi ma‘ruzasida jamiyatimizda amalda bo‘lgan siyosiy partiyalar faoliyatiga baxo berib, muhim konstruktiv va yangi g‘oyalar ilgari surilgan edi. Xususan, yurtboshimiz aytganidek: “Bugungi kunda siyosiy partiyalar o‘z elektoratiga bergan va‘dalarini, saylov oldi dasturlarini to‘la va samarali bajarmoqdalar, deb ayta olmaymiz. Ular xanuzgacha mamlakatimiz ijtimoiy siyosiy hayotida, fuqarolar ongida o‘zining mustahkam o‘rnini egallay olmadi.

Siyosiy partiyalar va Oliy Majlis Qonunchilik palatasi faoliyatida partiya fraktsiyalari tomonidan ustuvor maqsad va vazifalarni amalga oshirilishiga qaratilgan aniq taklif va tashabbuslar deyarli sezilmayapti” [7, B 542].

Mamlakatimizda yangi davlat siyosatining strategik chora-tadbirlari tizimida siyosiy partiyalar va ularning demokratik jarayonlarning ishtirokchisi sifatidagi mavqei va o‘rnini har tomonlama rivojlantirish, ularning demokratiya instituti sifatidagi imkoniyatlarini kuchli darajada kengaytirilishiga yetakchi darajada e‘tibor qaratila boshlandi. Bunda, O‘zbekiston Respublikasining “Siyosiy partiyalar to‘g‘risida”gi Qonuniga 2018, 2019, 2020 va 2021-yillar davomida kiritilgan o‘zgartirish va qo‘shimchalar [8] siyosiy partiyalar faoliyat tartibi, siyosiy-huquqiy normativ asoslarining zamonaviylashuvida muhim ahamiyatga ega bo‘ldi.

Ma‘lumki, saylov instituti davlat siyosatini amalga oshirilishida o‘ta muhim ahamiyatga egadir. Chunki demokratik saylov tizimini amal qilishi orqali siyosiy hokimiyatning qonuniyligi, jamiyat tomonidan beriladigan demokratik ishonch, e‘tirof asoslanadi. Buning natijasida, mamlakat miqyosida davlat siyosatini amal qilishiga bevosita daxldor bo‘lgan barcha institutlarning, birinchi navbatda davlat institutining legitimligi saylov huquqi va uni amalga oshirilishi tufayli ta‘minlanadi.

Yu.Niskevich yozganidek, “ko‘pchilik zamonaviy davlatlarda hokimiyatning ratsional-normativ legitimlashuvida saylov dominantlik qiluvchi institut sifatida xizmat qilmoqda” [10, S 63].

Tahlillardan yaqqol namayon bo‘lmoqdaki, ratsional-normativ legitimlik asosi va yetakchi ravishda demokratiya printsiplarini saylov jarayonida izchil qo‘llanishi yoki saylovlarning demokratik bazasi yuqoriligi sharoitida ta‘minlanadi.

Mashhur olim F.Fukuyamaning eng nomdor politologik asarida aytib o‘tilganidek, “zamonaviy dunyoda hokimiyatning yagona legiti manbai bu demokratiyadir” [11, S 141].

Mamlakatimizda davlat siyosatida demokratiyaning tayanch asosini o'zida mujassam etuvchi saylov institutining huquqiy-normativ, siyosiy-kontseptual asoslarini chuqur yangilash, uning demokratiyani o'lg'a yo'naltiruvchi mexanizmlarini yanada zamonaviylashtirish, imkoniyatlar ko'lamini keskin oshirish va rivojlantirishga jiddiy va yangi yondashuvlar zaminida ahamiyat qaratildi.

Bunda davlatimiz rahbari Shavkat Mirziyoyevning bevosita siyosiy g'oyalari va demokratik islohotlarni rivojlantirish uchun uning barcha tarkibiy asoslarini takomillashtirishga qaratilgan amaliy qarorlari asosida qabul qilingan va mamlakatimizda demokratik saylovni tashkil qilish va o'tkazish zaminlarini tamomila yangilashga xizmat qiluvchi Saylov kodeksining 2019-yilning 25-iyunidan kuchga kirishi muhim siyosiy voqelik bo'ldi.

Yakuniy qism. Xulosa o'rnida ta'kidlash mumkinki, dunyo mamlakatlarining demokratik taraqqiyot bo'yicha tajribasi shundan dalolat beradiki, jamiyatning eng asosiy instituti bo'lmish davlat o'z siyosatida natijadorlikka, avvalo, davr talablariga monand hamda jamiyat ehtiyojlaridan kelib chiquvchi samarali demokratik institutlarni yangi mexanizmlar bilan muntazam ravishda yangilab va takomillashtirib borish orqali erishishi mumkin.

Shu nuqtai nazardan kelib chiqib, ayniqsa so'nggi besh yil mobaynida mamlakatimizda davlat siyosatining demokratik asoslari har jabhada izchil yangilanib bormoqda. Bu borasida jamiyat hayotini yanada erkinlanlashtirish va davlat siyosatining shakllanishi va amalga oshirilishida jamoatchilik tashkilotlarining ishtirokini kengaytirish, demokratik institutlarining faoliyatini tashkil qilish tamoyillarini takomillashtirish uchun zarur bo'lgan muhim qadamlar tashlandi.

O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasining qabul qilinishi bilan yurtimizda boshlangan zamonaviy davlatchilik siyosatini amalga oshirish jarayonlari bilan demokratiyaning amal qilishi va rivojlanishi uchun xizmat qilishi lozim bo'lgan jamoat tashkilotlari va siyosiy partiyalarning institutsional salohiyatini yuksaltirish bo'yicha strategik chora-tadbirlar amalga oshirila boshlandi.

Adabiyotlar ro‘yxati:

1. Стрелец Е.М. Государственная политика как механизм формирования долгосрочных стратегий современного государства // Вестник государственного и муниципального управления. 2016. №3.
2. Якунин В.И. Формирования государственной политики в современной России. - М., 2006.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. - T.: “O‘zbekiston”, 2018.
4. Mirziyoyev Sh.M. Konstitutsiya – erkin va farovon hayotimiz, mamlakatimizni yanada taraqqiyot ettirishning mustahkam poydevoridir. - T.: “O‘zbekiston”, 2018.
5. Курбанов Э.Э. Построение демократического общества: опора на национальные и духовные основы // Молодой учёный. 2015. №13 (93) <https://moluch.ru/archive/93/20896/>
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Qonun hujjatlarini tarqatish tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Qarori // Xalq so‘zi, 2017 yil 9 fevral. №29 (6723)
7. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo‘limizni qat’iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko‘taramiz. - T.: “O‘zbekiston”, 2017.
8. O‘zbekiston Respublikasining Qonun hujjatlari milliy bazasi
9. Дюверже М. Политические партии. Пер. с франц. изд. 3-е. - М.: «Академический Проект», 2005.
10. Нискевич Ю. Институт выборов как механизм легитимации публичной власти// Мировая экономика и международные отношения. 2018. №2.
11. Фукуяма Ф. Конец истории и последний человек. - М.: АСТ, 2007
12. Курбанов Э.Э. Особенности демократического развития Узбекистана на современном этапе // Молодой ученый: Рубрика – Политология – Казань: ООО «Издательство Молодой ученый», 2014. - No 10 (69). – С. 487-489.
13. Курбанов, Э. (2022). Замонавий даврда демократиянинг ўлчамлари. *Общество и инновации*, 3(3/S), 286-291.
14. E.E.Kurbanov. Modern foundations of democratization of state institutions// *Paradigmata Poznani*. 2022. №1. 39 P. http://sociosphera.com/journals/journals2/paradigmata_pozn_n_-_2022_-_1/
15. Курбанов, Э. Э. (2023). КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ И ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ СОВРЕМЕННОЙ ДЕМОКРАТИИ. *RESEARCH AND EDUCATION*, 2(5), 336-343.